

ХРИСТО СМИРНЕНСКИ ЛЯТНА НОЩ

chitanka.info

Сребробяла лунна нощ. Градът сякаш е залян в магнезиева светлина. Улиците са стихнали, сградите хвърлят дълги и редки сенки, а „Балкан“ отмеря 12 последователни удара. Монотонни и тежки, те се понасят и разливат далече под покривите. Витоша е някак си подалечна и висока, контурите ѝ са смътни, а по гребена ѝ се гонят малки бели облачета. Ах, тази красавица Витоша! Белите облачета сякаш са бели кърпички, с които тя приветствува новодошлата оранжева общинска комисия. Наистина, с тези бели кърпички господин излъганият кмет Ив. Длъгнеков би трябвало да си изтрие насълзените очи, но за да достигне до тях, трябва поне една зъбчата железница. Ако този път софийнци не видят зъбчата железница по Витоша — не зная вече кога. Аз се заглеждам по склоновете на Витоша, но не мога да си представя зъбчатата железница. Виждам само два-три вагона зъбчати лъжи и седем зъбести уста, широко отворени над общинския кокал. Пустите му оранжеви крокодили! Толкова сълзи проляха за Содом и ето сега челюстите им апетитно тракат. Особено симпатичният бай Иван. Бай Иване, бай Иване!

*Не бях доволен от меланжа ви
и чая правехте го блед,
макар че с принципи оранжеви
бе пълен вашия бюфет.
Но мъдър мъж кат Темистокъла,
законоводец кат Солон —
ще гризнете и вий от кокала
за спомен някой милион.*

И нека тогава да дойде и да се мери с вас д-р Папазов. Каквото щат да разправят, но три неща само са трогателно глупави: гербът на Софийската община, вестник „Слово“ и бившият помощник-кмет д-р Папазов. Уви, в София за четвърта трогателна глупост няма място. Затова 7-членната комисия ще бъде трагично глупава. Нейната глупост ще узрее след гроздобер — на изборите в октомври.

По „Мария Луиза“ е тихо. Рядко-рядко някой минувач избърза и стъпките му странно и громко звънят. Пусто е по улицата — освен

двата вида диреци: електрическите стълбове и стражарите, почти нищо не се забелязва.

Съглеждам в афишите на „Победа“, че хлябът ще стане 4 лв., и затова решавам, че при евтин хляб може повече да се скита. Минавам през „Нишка“ край вечно спящия дом на социалдемократичните пристави, пресичам „Клементина“ и отивам да погледам далече татък зад еврейските гробища новите дворци на бездомниците. Хигиенични жилища, наистина. А на Разсадника имаше по-добри: един дървен скелет, покрит с черги, няколко камъни и не повече от 20 керпича. Не знам как ще кръстят този квартал, но аз бих предложил да се зове... „Дай, боже, здраве“. Особено през зимата. Ако тук би надникнала моята хайлайфна познайница мадам Тодорка, тя би плеснала ръце:

— Колко са щастливи бедните хора. Безплатен курорт! А пък аз трябва да отивам това лято в Чамкория или Лъджене. Не исках никъде да ходя, но кученцето ми нещо почна да линее. Даже кюфтета едвам яде!

Днес аз нямам щастието да слушам нейните философски речи. Веднъж тя ми посочваше своя племенник:

— Действующ офицер беше. Сега вече запасен е.

— А, той отдавна е за пасене! — забелязах аз, смятайки, че и той ще пасе тучната трева в ливадата на блока.

Оттогава вече мадам Тодорка престана да говори с комунисти. Впрочем, ето аз сега минавам край нейния дом по бул. „Скобелев“. Поглеждам Арсенала, който, чудно защо, не гори, и се дотътрям полека-лека до „Витошка“. Край клуба на радикалите, както винаги, нищо за отбелязване и забелязване.

Само татък край „Свети Крал“, който не зная точно дали защото е крал много, станал е светия, или пък защото бил светия крал, един стражар бие едно момченце одърпано, босоного вестникарче. Престъпник такъв! То си позволило да спи до гроба на Екзарх Йосиф.

Оставям стражаря да изпълни своите високи административни функции и се готвя да се прибирам. Но тъкмо пред кафене „Македония“ стои позната женска фигура. Тя е в бяла маркизетна рокля с черни точки, приведена и опечалена. Горките леки момичета, твърде тежко е вече и на тях. Катя ме познава и се приближава:

— Чаках братчето, отиде да занесе един куфар, но ще си ходя вече...

— Братчето ти ли? Какво прави той сега?

— Изпъдиха го от работа. Баща ми му направи това добро. Отиваше пиян да иска заплатата му.

Както винаги, Катя е откровена. Тя тръгва с мене и разправя. Баща ѝ все така пиел. Нищо не оставял. Каквото вади, изпивал, а и от къщи продавал.

— Но като си дойде мъжът ми, може би ще бъде по-добре. Сега съм много зле. По-зле, отколкото преди две години.

— По-зле оттогава!? А нима е възможно, след като си най-зле, да станеш по-зле?

— Тогава поне сестра ми не беше болна. А сега... Ето, храни кръв. Трябва да е туберкулозна. А баща ми напие се вечер и я ругае: „Няма ли вече да умираш?“. Сутрин той си спомня и му е много тежко. Той не е толкова лош, но ми открадна парите за дрешка на детето. Изпи ги.

— Наистина, ти имаше детенце. Какво прави то?

Очите на Катя светват, тя се усмихва нежно и сърдечно.

— А, расте. То вече почва да застава на краката си. Ела да го видиш. Само че когато ще дойдеш, предупреди ме да понаредя стаята. То какво ще наредя! Но страшно е, казвам ти, у нас е страшно.

Аз си представям пак познатата ми обстановка. Шест деца.

— Ти работиш ли сега, Катя?

— Работя, но с 500 лева мога ли цяла къща да гледам. Докато Мара работеше във фабриката, взимаше и тя 300. Но този тютюн я отрови. Тя и без туй беше слаба. Ех, страшен, страшен е този живот.

Катя клати печално глава, по лицето ѝ плъзва студена болезнена гримаса и почва някак странно:

— Помниш ли оная история за двамата екскурзианти?

— Двама екскурзианти ли?! Не, не помня.

— Ти я разправяше на репетициите.

— Нищо не си спомням!

— Ти я разправяше за смях, а аз мисля, че това не е много весело. Разправяше как двама младежи късно в една такава лунна нощ се връщали от екскурзия. Носели големи букети с маргарити. Пред един отворен, но със спуснати завеси прозорец видели някакъв силует. Полусериозно, полу на шега решили да хвърлят там букетите. „На непознатото хубаво момиче!“ — и хвърлили букетите. „Благодаря ви,

синко, благодаря!“ — обадил се тънък пресипнал глас и на прозореца се показало грозното, беззъбо лице на една бабичка... На, тъкмо туй се случи с мене. Хвърлих в отворения прозорец на живота своите цветя, а когато завесата се дръпна, видях ужасно беззъбо бабешко лице... Не е ли така?

— Ти, Катя, продължаваш да театралничиш... И си много трагична и мрачна.

— Не аз, животът, животът е много мрачен и трагичен... Ах, този мръсен свят... Хайде довиждане... — Катя подава ръка, тръгва и от стъпките ѝ сякаш се рони сподавена погребална музика. Изведнъж тя се обръща:

— А как мислиш, щом храчи кръв, не може ли вече да оздравее?

Първа публикация: „Червен смях“, г. III, бр. 24 от 19 юни 1922
г. с подпис Хр. Смирненски

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.